

“เกร็ดความรู้ ทบทวนภูมิทัศน์ความขัดแย้ง ในโลกสมัยใหม่ : ก้าวต่อไปสู่การจัดการ ความขัดแย้งในสังคมไทยอย่างยั่งยืน”

สถาบันความมั่นคงศึกษาได้จัดโครงการสัมมนาเชิงวิชาการมุมมองความมั่นคง ประจำปี 2565 เรื่อง ทบทวนภูมิทัศน์ความขัดแย้งในโลกสมัยใหม่ : ก้าวต่อไปสู่การจัดการความขัดแย้งในสังคมไทยอย่างยั่งยืน” เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 4 กรกฎาคม 2565 เพื่อนำเสนอและปรึกษาหารือระหว่างหน่วยงาน ภาควิชาการ และ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสถานการณ์ในปัจจุบันจากผลการศึกษา ปัญหาและข้อจำกัดการจัดการความขัดแย้ง โอกาสและแนวโน้มในอนาคต และการเสนอข้อเสนอแนะ

1. สถานการณ์ความขัดแย้งในปัจจุบัน

การตื่นตัวของคนรุ่นใหม่และการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นโดยการเคลื่อนไหวของคนรุ่นใหม่ครั้งนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลัก อันได้แก่ 1) กลุ่มเยาวชน 63 และ 2) กลุ่มคนรุ่นใหม่ดินแดง โดยประเด็นเรียกร้องร่วมของกลุ่มนี้คือ (1) การลาออกของนายกรัฐมนตรี (2) การแก้ไขรัฐธรรมนูญ และ (3) การปฏิรูประบบ

2. ปัญหาและข้อจำกัดการจัดการความขัดแย้ง

ได้สะท้อนภาพของปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเรื่อง ทักษะคิดและประสบการณ์การมองโลกที่ต่างกันระหว่างวัย ที่ส่งผลให้ผู้คนแต่ละช่วงวัยได้รับการหล่อหลอมและมีความคิดตามบริบทของยุคสมัยต่างกัน นอกจากนี้ รูปแบบการรับสื่อที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้แต่ละช่วงวัยทักษะการรับข้อมูลแตกต่างกัน ปัจจุบันสื่อที่ผู้ใช้งานสามารถผลิตขึ้นด้วยตัวเอง (Human Generated Content – HGC) เป็นสื่อรูปแบบใหม่

ที่สังคมสนใจรับฟังและติดตามเนื้อหา อย่างไรก็ตาม ผลกลุ่มคนที่ได้รับข้อมูลจากสื่อที่เป็นช่องทางเดียวนั้น มีแนวโน้มได้รับการปลูกฝังชุดข้อมูลทางเดียว การเพิ่มขึ้นของข่าวเท็จ (Fake News) ผลพวงจากการเกิดสื่อแบบ HRC นำมาสู่ข่าวปลอม (Fake News) ด้วยสื่อลักษณะนี้ทำให้ข้อมูลได้รับการผลิตและส่งต่ออย่างรวดเร็ว จนหลายครั้งขาดการตรวจสอบ จึงนำมาสู่การเพิ่มขึ้นของข่าวเท็จที่บ่มเพาะความเกลียดชัง ข้อจำกัดกลไกสภาเด็กและเยาวชน สังคมไทยยึดติดกับ “ทฤษฎีพัฒนาการ” โดยคนไทยยังคงมีทัศนคติว่า วัยเยาว์เป็นเพียงวัยที่ “เตรียมพร้อมสู่การเป็นผู้ใหญ่” สมควรได้รับการเติมเต็มทั้งความรู้ มารยาททางสังคม หรือจารีตประเพณี ต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่และเปราะบางต่อโลก โดยละเลยไปว่าเยาวชนก็เป็นเพียงช่วงวัยหนึ่งที่มีความคิดเป็นของตนเอง ไม่ต่างจากช่วงวัยอื่นๆ ของมนุษย์ ด้วยเหตุดังกล่าว แม้ประเทศไทยมี “สภาเด็กและเยาวชน” เปิดรับความเห็นของกลุ่มนี้ หน่วยงานราชการก็ฟังความเห็นไม่เต็มที่ ความเข้าใจต่อแนวทางการบริหารจัดการ ความรุนแรงยังไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยทุกความรุนแรงที่ปรากฏออกมามีมากกว่าที่เห็น และสามารถสืบรอยกลับไปที่รากเหง้าของปัญหาอาจเกิดจาก 1) ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง ระบบที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นเด็กตั้งแต่ต้น และ 2) ความรุนแรงทางวัฒนธรรม อคติหรือความเชื่อที่เรามีโดยไม่รู้ตัว

3. โอกาสและแนวโน้มในอนาคตให้ความสำคัญกับการสืบสานแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวเข้าสู่ประเทศรายได้สูง กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่จะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยนำพาให้เศรษฐกิจประเทศเข้าสู่การเป็นชาติมั่งคั่งได้ โดยหน่วยงานภาครัฐควรบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาคเอกชนและภาควิชาการ เพื่อนำศักยภาพของกลุ่มเยาวชนเหล่านี้ โดยเฉพาะกลุ่มระดับบนของประเทศ (Top Cream) มาช่วยผลักดันหรือดึงดูดเข้ามาอยู่ในกลไกของรัฐการพัฒนาประเทศ ตามยุทธศาสตร์ของรัฐจะดำเนินได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รายได้ต่อหัวประชากร (GDP Per Capita) ยังไม่มีขีดความสามารถเพียงพอ ในการยกระดับเป็นประเทศที่มีรายได้สูง การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่ารอยร้าวทางความคิดระหว่างช่วงวัยอุบัติขึ้น และในระยะยาวหากความแตกแยกนี้ดำรงอยู่ การดึงให้กลุ่มเยาวชนมาเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศจะเป็นไปได้ยาก อาทิ การเป็นแรงงานในระบบเศรษฐกิจและช่วยรับภาระทางสวัสดิการในประเทศ

4. ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องศึกษาปัญหาตั้งต้นและแก้ไขปัญหารากการไม่ใช้ความรุนแรงและการบังคับใช้กฎหมายกับกลุ่มผู้ชุมนุม เนื่องจากการใช้ความรุนแรงกับกลุ่มผู้ชุมนุม จะทำให้ปัญหาบานปลายมากยิ่งขึ้น จนสร้างความโกรธแค้นให้กับมวลชนและกลายเป็นกระแสสังคมบนโลกออนไลน์มากยิ่งขึ้น และถือเป็นการผลักให้กลุ่มเหล่านี้ออกจากการพัฒนาประเทศชาติในระยะยาว การพัฒนาระบบกรองและตรวจสอบข้อเท็จจริงและข่าวเท็จภายในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและกล้าหาญทางจริยธรรม การเกิดขึ้นของความขัดแย้งได้มีการเกิดข่าวเท็จ (Fake News) จำนวนมาก ดังนั้น ภาครัฐควรพัฒนาประสิทธิภาพแสวงหาความร่วมมือกับภาคประชาสังคมและ

ติดตามเสริมสร้างการตื่นรู้ทางดิจิทัล (Digital Literacy) ให้กับกลุ่มคนทุกช่วงวัย นอกจากนี้ควรปรับเปลี่ยนโครงสร้างสภาเด็กและเยาวชนให้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง มีการนำกลุ่มเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างและแก้ไขนโยบายโดยไม่ได้รับการเลือกปฏิบัติ การเพิ่มสัดส่วนกรรมการในการประชุมต่างๆ การสร้างแรงจูงใจให้องค์กรท้องถิ่นดึงศักยภาพของเยาวชนเข้ามาพัฒนาภูมิปัญญาของตน

ข้อเสนอในการสร้างพื้นที่สาธารณะเพื่อแสดงศักยภาพและสร้างการเรียนรู้ให้กับกลุ่มคนรุ่นใหม่ เช่น พัฒนาผังเมืองตามแนวคิดเมืองของทุกคน (Inclusive City) เมืองแห่งสุขภาพที่ดี (Healthy City) การท่องเที่ยวเชิงอุทยานป่าไม้ (Green Economy) และทะเล (Blue Economy) และควรปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมให้มองเยาวชนด้วยคุณภาพทางความรู้มากกว่าวัยวุฒิ เนื่องจากกลุ่มเยาวชนมีทักษะหลายประการที่เป็นประโยชน์กับการพัฒนาประเทศ ทั้งทักษะภาษา ทักษะเทคโนโลยี การใช้ความรู้แบบพหุสาขาวิชา ความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizen) และปรับตัวอย่างรวดเร็ว (resilient) หากมองว่าเยาวชนต้องเป็นผู้ได้รับการเติมเต็มความรู้จากผู้ใหญ่เท่านั้นจะทำให้ประเทศไทยเสียโอกาสในการพัฒนาประเทศเร็วกว่าชาติอื่น และที่สำคัญคือการเปิดพื้นที่/สร้างเวทีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสำหรับคนรุ่นใหม่ (Junior Hyde Park) เนื่องจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในสังคม การไม่เริ่มเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปและนำกลุ่มคนเหล่านี้เข้ามาร่วมเปลี่ยนแปลงในระบบตั้งแต่ต้นจะเป็นการผลักให้กลุ่มคนเหล่านี้ต้องต่อสู้ในระบบและไม่ส่งผลดีต่อการพัฒนาสังคมในระยะยาว ทั้งนี้ ผลการสัมมนาฯ จะได้นำเสนอในวารสารมุมมองความมั่นคงฉบับที่ 12 ต่อไป